

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ AKADEMICKÉHO ROKU 2014/2015 VYSOKÝCH ŠKOL ČESKÉ REPUBLIKY

Liberec, 29. 9. 2014

Projev předsedy České konference rektorů

Vážený pane ministře, vážený pane hejtmane, vážená paní primátorko,
Rectores Magnifici, Spectabiles, Honorabiles, Excellence, Cives Academici,
kolegyně a kolegové, milí hosté, dámy a pánové, přátelé!

Dovolu mi, abych Vás jménem České konference rektorů a jménem svým pozdravil na počátku nového akademického roku.

Naše setkání se koná na pohostinné akademické půdě Technické univerzity v Liberci, která v letošním roce zahajuje svůj akademický rok již po čtyřiapadesáté. Chtěl bych jejím představitelům, v čele s Jeho Magnificencí profesorem Zdeňkem Kůsem, poděkovat za vstřícné a přátelské přijetí.

Tato naše setkání na počátku akademického roku jsou již tradičně příležitostí k bilancování uplynulého období, ale zejména pohledem do blízké i vzdálené budoucnosti. Scházíme se nejenom nyní, ale pravidelně, po celý rok, jako zástupci našich nejvyšších vzdělávacích institucí, abychom společně pracovali na našem prioritním společném záměru – na vytváření co nejlepších podmínek pro symbiózu pedagogické a vědecko-výzkumné práce, neustálé rozvíjení a zvyšování nároků pro poznání, bádání a internacionalizaci našich univerzit. Významný je také vztah našich univerzit ke společnosti a komunikace s ní pro lepší a účinnější prosazování našich zájmů.

Nejde mi dnes jen o to, abychom si zde připomenuli vše, čeho jsme dosáhli, ale také o to, abychom na základě této bilance rozhodli, kam budeme směřovat, a abychom zvolili společný postup vedoucí k naplnění našich vizí. Všichni víme, že jen málokteré důležité rozhodnutí je jednoduché či snadné; o jeho správnosti pak vypovídá, mimo jiné, jak se osvědčí s větším časovým odstupem. Záleží zejména na nás, jak zvládneme nové výzvy, jak naložíme se šancemi, které budeme mít, jak se vyrovnáme s úkoly, jež před námi stojí, a jak se vypořádáme s problémy, jimž musíme čelit.

Budeme se snažit a prosazovat nezbytné, promyšlené a vhodné reformní kroky, na nichž se nejen shodneme, ale se kterými se dokážeme plně identifikovat, kroky, které naše vysoké školství posunou směrem k vyšší kvalitě a k větší mezinárodní konkurenceschopnosti. Jejich konkrétním vyjádřením bude projednání a věřím i schválení a širokým konsenzem podepřená novela zákona o vysokých školách.

Aktivně jsme zapojeni do přípravy novely zákona o vysokých školách. O změnu vysokoškolské legislativy se pokoušelo již několik ministrů školství. Marně. Proč se jim to doposud nepodařilo? Jedním z důvodů je, že se ministři i celé vlády velmi často střídali. Někteří ministři se navíc vůči reprezentaci vysokých škol chovali arogantně, anebo s ní nekomunikovali vůbec. Třetí důvod spočíval v tom, že zákon o vysokých školách se dotýká akademických pracovníků i studentů, veřejných i soukromých vysokých škol, což znamená, že vždy existovaly a budou existovat i nadále rozdílné představy o řešení některých problémů.

Současný ministr školství Marcel Chládek uvedl, že bude navazovat na řadu věcí, které byly dohodnuty za ministra Petra Fialy a že chce předložit návrh novely zákona o vysokých školách na základě souhlasu a v úzké spolupráci s representacemi vysokých škol.

Pan ministr Chládek a jeho tým toto dodržel a my, představitelé vysokých škol, s ním máme pravidelné schůzky věnované nejen přípravě vysokoškolského zákona. Musím říci, že to, na čem jsme se do současné doby domluvili, pan ministr vždy splnil. Zlepšuje se i komunikace v oblasti evropských projektů mezi řešiteli a MŠMT, což dříve vždycky nebývalo běžné. Víťáme také úsilí pana ministra, který se snaží navýšit kapitoly rozpočtu pro vysoké školství.

Nejpodstatnější změnou, od níž očekáváme určitou úlevu a větší průhlednost procesů, má být vznik tzv. Akreditačního úřadu a možnost tzv. institucionální akreditace. Jestliže škola obdrží v jedné z osmatřiceti oblastí akreditaci, bude moci sama zvažovat vznik nových studijních oborů. Získá tak určitou flexibilitu, menší bude i administrativní zátěž.

Důležité je i to, že v rámci novely vzniká i systém vnitřního hodnocení vysokých škol. Školy získají větší práva a pravomoci; na straně druhé, poruší-li daná pravidla, obsahuje novela i výrazné důsledky. Novela zavádí též doposud neexistující možnost odejmout akademický titul, zjistí-li se vážné pochybení při jeho udělení, či bude-li jednoznačně prokázáno plagiátorství bakalářských, magisterských, doktorských či habilitačních prací.

Základním úkolem, který stojí před vysokým školstvím, je snaha o posílení financování vědecké práce a výuky, snaha o rozvoj moderních výukových a vzdělávacích programů a s tím úzce související výstavba, obnova a udržitelnost moderních prostor pro špičkovou vědu a výuku. S tím úzce souvisí velké téma – evropské fondy.

Na jedné straně dokončení Operačního programu Výzkum a Vývoj pro Inovace (OP VaVpI) včetně tzv. pražské výzvy a zejména následně udržitelnost perspektivních projektů tak, aby přinášely prospěch a užitek nám všem. Opakovaně jsme upozorňovali na neprůhlednou byrokracii, která blokuje čerpání, a na nemožnost použít ušetřené prostředky včas pro nové potřeby projektů a také na malou míru odpovědnosti státních úředníků za řešení evropských projektů na různých vládních úrovních, ze které často vyplývá alibismus, arogance a nezáměr.

Je třeba také otevřeně přiznat, že některé projekty OP VaVpI nebyly adekvátně připraveny a je s podivem, že některé projekty institucí hospodaří ročně s desítkami miliónu, mají projekt-objekt za více než miliardu. Věřím, že politici se poučili a v novém programu OP VVV se podobné excesy nebudou opakovat a také, že byrokratické obstrukce se zjednoduší.

Již několik let upozorňujeme na destruktivní důsledky diskriminace pražských vysokoškolských a výzkumných institucí při čerpání prostředků z evropských fondů. Podmínky čerpání z evropských fondů pro období 2014-2020 umožňují, aby na menší část prostředků konečně dosáhly i pražské vysoké školy a vědecké ústavy. Rád bych ocenil vládní představitele napříč politickým spektrem, kteří se k tomu příběhu dostali až v únoru letošního roku a snažili se jej úspěšně řešit v mezích výrazně opožděných možností – ministr Chládek, ministryně Jourová, vicepremiér Bělobrádek i premiér Sobotka.

Máme jasné představy, do jakých oblastí investovat. Na straně jedné je to získávání kvalitních vědeckých týmů ze zahraničí, na straně druhé je to obnova a rekonstrukce objektů našich univerzit pro kvalitní výuku, kvalitní vědecké zázemí, rozšíření nových technik a technologií

ve vědě a výzkumu, ale také pro nové trendy ve vzdělávání našich studentů doktorských studií, podpora samozřejmě i té spolupráce se zahraničím.

Klíčovou rolí úspěchu našich univerzit bude rozvíjení široce pojaté mezinárodní spolupráce s vysokými školami všech kontinentů a tzv. internacionalizace.

Naše univerzity vycházejí ze svých tradic. Jsou věci, které musí mít kontinuitu, jiné zase vyžadují diskontinuitu. To znamená, že je třeba opouštět staré a vyvíjet nové způsoby vzdělávání, aby studenti získávali další dovednosti, nejen ty, které se přímo vztahují k oborům, jež studují. Hovoří se o dvou tradičních rolích univerzity, a to je vzdělávání a věda. K nim ale v posledních letech přibývá i tzv. třetí role, a to vztah univerzity a společnosti a jejich vzájemná komunikace. Nesmírně důležité je a stále více bude objasňování a vysvětlování toho, co se na univerzitě odehrává, k čemu univerzity zemi a jejím obyvatelům slouží. Kromě toho se jedná o zaujímání odborných stanovisek k různým procesům ve společnosti, ať je to demografický vývoj, ekonomické a společensko-vědní otázky, sociální aspekty, a samozřejmě novinky z přírodních věd, matematiky, biologie, medicíny, chemie, nemluvě o sportovních úspěších našich studentů a absolventů.

Na závěr bych rád řekl, že považuji za zcela nezbytné, aby každý člen akademické obce našich vysokých škol přispíval k vytváření pocitu sounáležitosti všech složek, které složitý organismus univerzit tvoří. Jakýkoli program může být naplňován, jen pokud získá podporu akademické obce a pokud jej univerzita přijme za svůj. Jen touto cestou můžeme naše univerzity dále úspěšně rozvíjet.

Usilujme společně o naše univerzity jako o univerzity třetího tisíciletí, tj. univerzity svobodné, sebevědomé, prestižní, vážící si svých tradic, ale i moderní, inspirativní a otevřené světu. Jen tehdy budeme úspěšní.

Quod Bonum, Felix, Faustum, Fortunatumque Eveniat.

V Liberci dne 29. září 2014

*Prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA
rektor Univerzity Karlovy v Praze
předseda České konference rektorů*